

І.І. Каліна

*доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»*

Шляхи вдосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності об'єднаних підприємств

У статті розглянуто шляхи вдосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності підприємств, об'єднаних за типом альянсової структури, та оцінка його функціонування.

В статье рассмотрены пути усовершенствования организационно-экономического механизма управления формами собственности предприятий, объединенных по типу альянсовой структуры, и оценка его функционирования.

Ways of improving organizational and economic mechanism of companies forms of ownership management, jointed by the type of alliance structure and evaluation of its functioning, are examined in the article.

Ключові слова: альянсова структура, механізм, форми власності, об'єднання.

Постановка проблеми

Створення та розвиток нових форм господарювання, зокрема інтегрованих бізнес-структур, стає однією з основних умов інтеграції України до Євросоюзу. У ході ринкової трансформації економіки нашої країни поки що не вдалося створити організаційно-правові механізми реалізації переваг великих інтегрованих структур різної організаційно-правової основи об'єднання, ще не сформувався ефективний приватний власник, зацікавлений у їх фінансовому оздоровленні, залученні додаткового капіталу, поліпшенні системи управління. Наявне макросередовище та нормативно-правова база не створюють сприятливих умов для нагромадження капіталу, акумулювання коштів з метою їх інвестування в реальний сектор, що не дає змоги більшості вітчизняних бізнес-структур ефективно господарювати. Управління організаційно-правовими формами власності вимагає глибокого теоретичного осмислення, актуальність якого буде зростати в міру подальшого просування України в Європейський простір шляхом оновлення економічної структури та методів господарювання [7; 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми трансформації суб'єктів господарювання, формування та ефективного використання різних форм власності для економічної науки не є новими. Їх досліджено в низці робіт зарубіжних і вітчизняних авторів, серед яких: О. Ареф'єва, В. Базилевич, І. Богиня, О. Бойко, А. Гальчинський, В. Геєць, Л. Воротіна, А. Грищенко, М. Єрмошенко, В. Лановий, І. Лукінова, В. Мандибура, Н. Прокопенко, О. Рудченко, М. Чумаченко, А. Чухно, В. Щербак, Т. Веблен, Дж. Гелбрейт, Р. Коуз, Р. Коммонс та інші. Системний аналіз публікацій зазначених авторів свідчить про те, що дослідження питання вдосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності об'єднаних підприємств мають фрагментарний, суперечливий і доволі дискусійний характер.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Так, насамперед, потребує науково-методичного обґрунтування сутність і структура організаційно-економічного механізму управління формами власності підприємств, об'єднаних за типом альянсової структури. Невирішеність,

недосконалість висвітлення в наукових публікаціях цього питання стали визначальними в процесі вибору та обґрунтування теми, мети статті.

Формулювання цілей статті

Метою статті є обґрунтування організаційно-економічного механізму управління формами власності об'єднаних підприємств.

Вклад основного матеріалу дослідження

Підходом до вирішення проблеми зміни організаційно-правової форми управління об'єднаних підприємств за типом альянсової структури повинна стати реалізація основних принципів розвитку досліджуваних об'єднаних машинобудівних підприємств. Ураховуючи проведені дослідження та необхідність створення адаптивного механізму управління формами власності підприємств, що був би гнучким і швидко пристосовувався до змін зовнішнього середовища, доцільно запропонувати такий алгоритм удосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності підприємств, об'єднаних у альянсову структуру. Організаційно-економічний механізм управління формами власності підприємств, об'єднаних у альянс, що на відміну від існуючих базується на розробленій імітаційній моделі, є адаптивним для машинобудівних підприємств із урахуванням системи противаг, дає змогу реалізувати прогностичні та похідні цілі залежно від результатів моніторингу підприємств і відрізняється постійним коригуванням процесних періодів відповідно до етапів змін форм власності [5]. Значні адаптивні можливості цього механізму закладені у двох кругових циклах, де потоки формування базових блоків замінені на алгоритмічні виходи протидій і переваг, що дає можливість вирішувати нинішні та прогнозовані завдання розвитку об'єднаних у альянсову структуру підприємств.

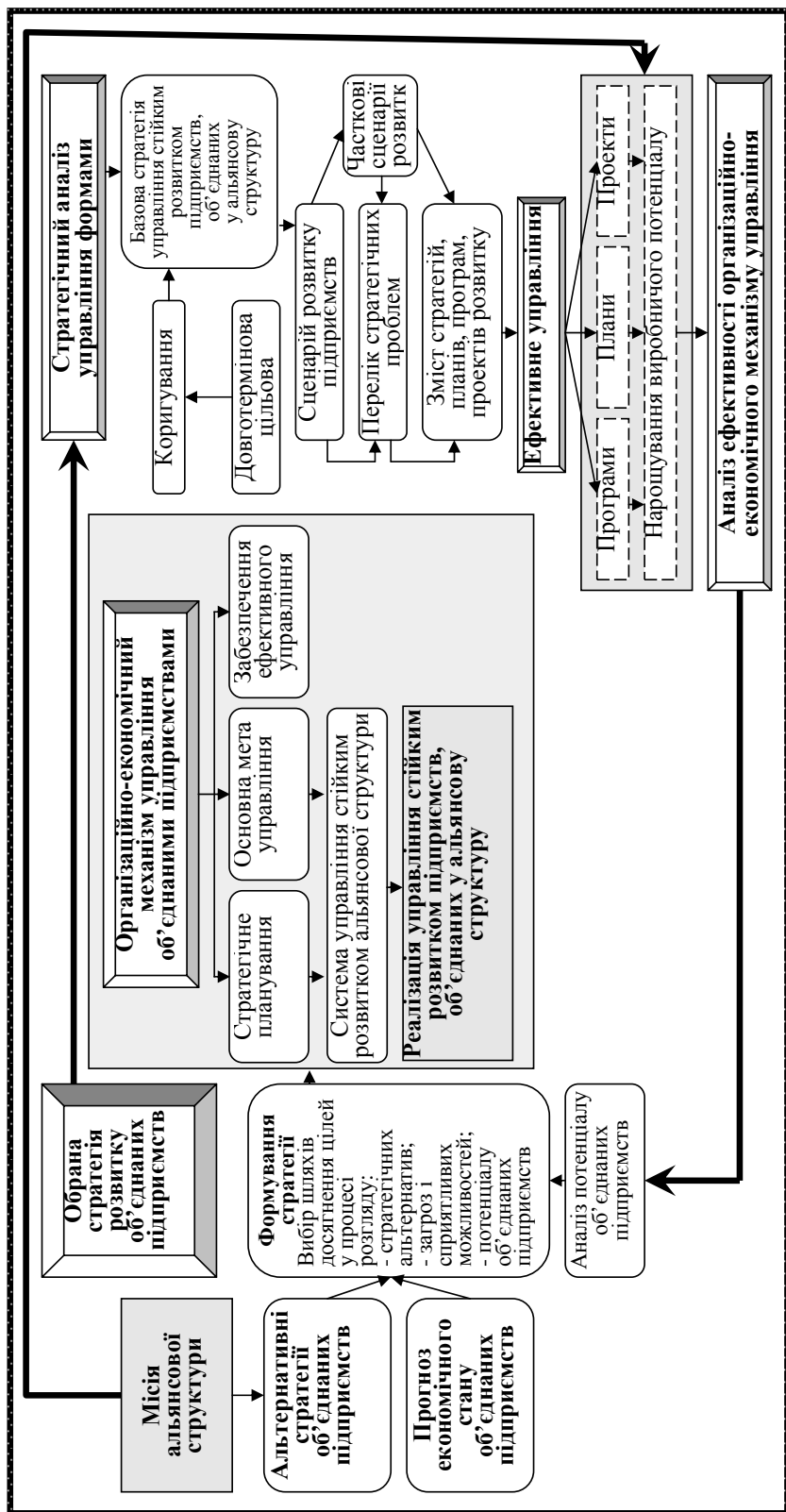
Визначена в ринкових умовах ефективність реалізації організаційно-економічного механізму управління формами власності адаптована до наявного виробничого потенціалу машинобудівних підприємств, на яких до цього часу існувала гостра потреба в нових інструментах, методиках і механізмі управління формами власності (рис. 1).

Послідовність дій з удосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності підприємств інтегрованої структури подано на рис. 2 [1]:

I етап – моніторинг соціально-економічного розвитку об'єднаних підприємств. На цьому етапі шляхом використання методів дослідження необхідно здійснити комплексний аналіз результатів господарсько-фінансової діяльності підприємств, вивчити динаміку найважливіших кількісних і якісних показників. Це так званий індикатор визначення існуючих проблем, тенденцій розвитку та подальших перспектив функціонування досліджуваних підприємств, що є основою процесу вдосконалення механізму управління.

II етап – діагностика функціонування організаційно-економічного механізму управління формами власності машинобудівних підприємств. Для її проведення в роботі нами пропонується використовувати метод аналізу ієрархій, оскільки він враховує як кількісні, так і якісні параметри діяльності досліджуваних підприємств.

Метою проведення діагностики є визначення результату функціонування наявного організаційно-економічного механізму управління формами власності, виявлення слабких місць і недоліків у його структурі та функціональних зв'язків між елементами. За отриманими результатами діагностики можна визначити

де

▭ - структурні елементи механізму

▭ - інструменти управління стійким розвитком

Рис. 1. Удосконалений організаційно-економічний механізм управління формами власності підприємств, об'єднаних за типом альянсової структури [авторська розробка]

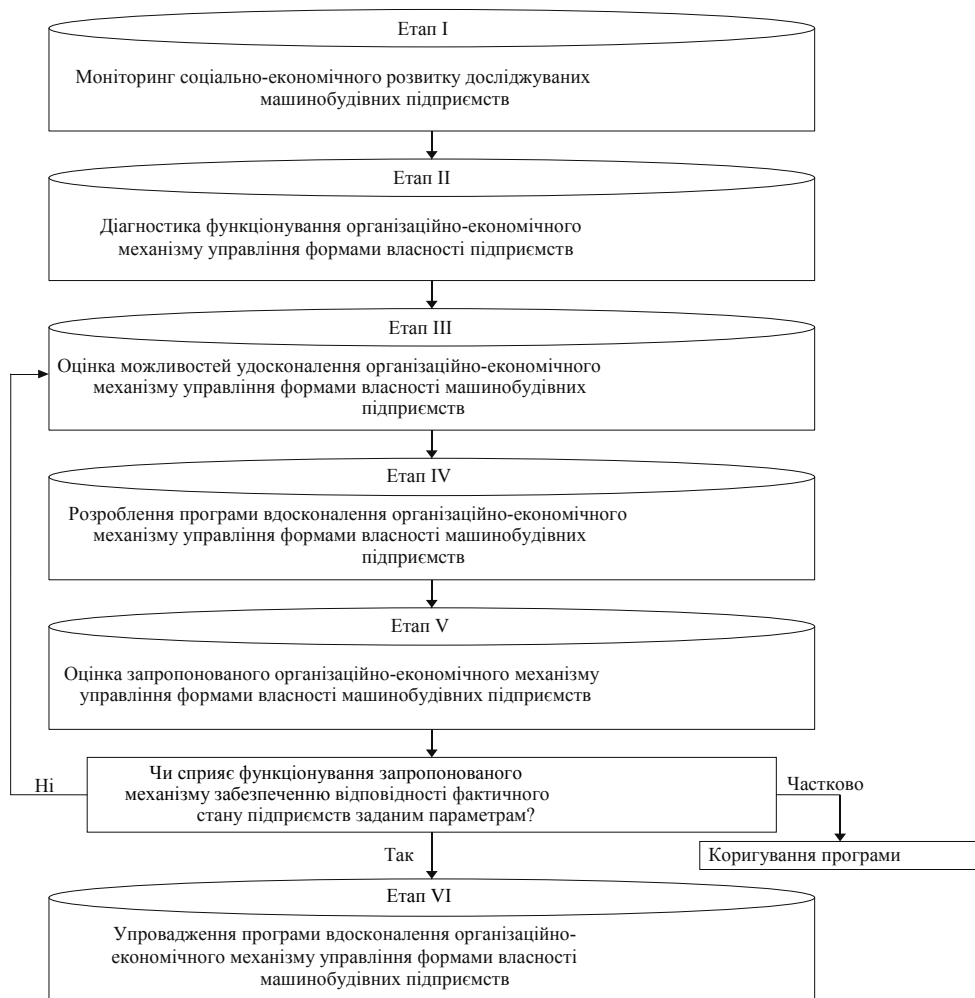

Рис. 2. Послідовність етапів удосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності машинобудівних підприємств

Джерело: удосконалено автором на основі [1]

ступінь недосконалості механізму, виявити її причини та окреслити можливі напрями вдосконалення [10].

III етап – оцінка можливостей удосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності машинобудівних підприємств. Цей етап передбачає пошук можливостей, оптимальна сукупність яких дасть змогу оптимізувати механізм для досягнення ним мети функціонування. Здійснення цього процесу базується на оцінці експертів, у ролі яких повинні виступати фахівці-практики різних рівнів управління. На основі отриманих результатів діагностики діючого механізму управління формами власності підприємств визначають можливі напрями його вдосконалення.

IV етап – розроблення програми вдосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності машинобудівних підприємств. Це детально розроблений план заходів, які необхідно вжити на підприємствах. Зміст програми обумовлюється результатами оцінки можливостей удосконалення механізму управління формами власності, зокрема об’єднання виробничих потен-

ціалів і зміна організаційно-правових форм господарювання на інтегровану бізнес-структуру.

V етап – оцінка ефективності вдосконаленого організаційно-економічного механізму управління формами власності об'єднаних підприємств. Вона передбачає поетапне встановлення пріоритетів елементів запропонованого механізму для визначення ймовірного ефективного результату його функціонування. Залежно від отриманого результату оцінки змін запропонованого організаційно-економічного механізму можливі такі управлінські дії на практиці [2]:

1) розроблення програми вдосконалення в разі отримання позитивного результату оцінки запропонованих змін, що полягає в досягненні організаційно-економічним механізмом управління формами власності підприємств стійкого розвитку та підвищення інвестиційної привабливості з використанням альянсової структури;

2) коригування розробленої програми вдосконалення;

3) доопрацювання розробленої програми, тобто повторна оцінка можливостей удосконалення, та внесення відповідних коректив.

VI етап – упровадження програми вдосконалення організаційно-економічного механізму управління формами власності машинобудівних підприємств.

Важливим на цьому етапі є підтримка корпоративної культури та популяризація змін серед працівників підприємств для формування сприятливого середовища і досягнення мети [8].

Підсумовуючи вищезазначене, доцільно здійснити поетапну оцінку вдоскона-

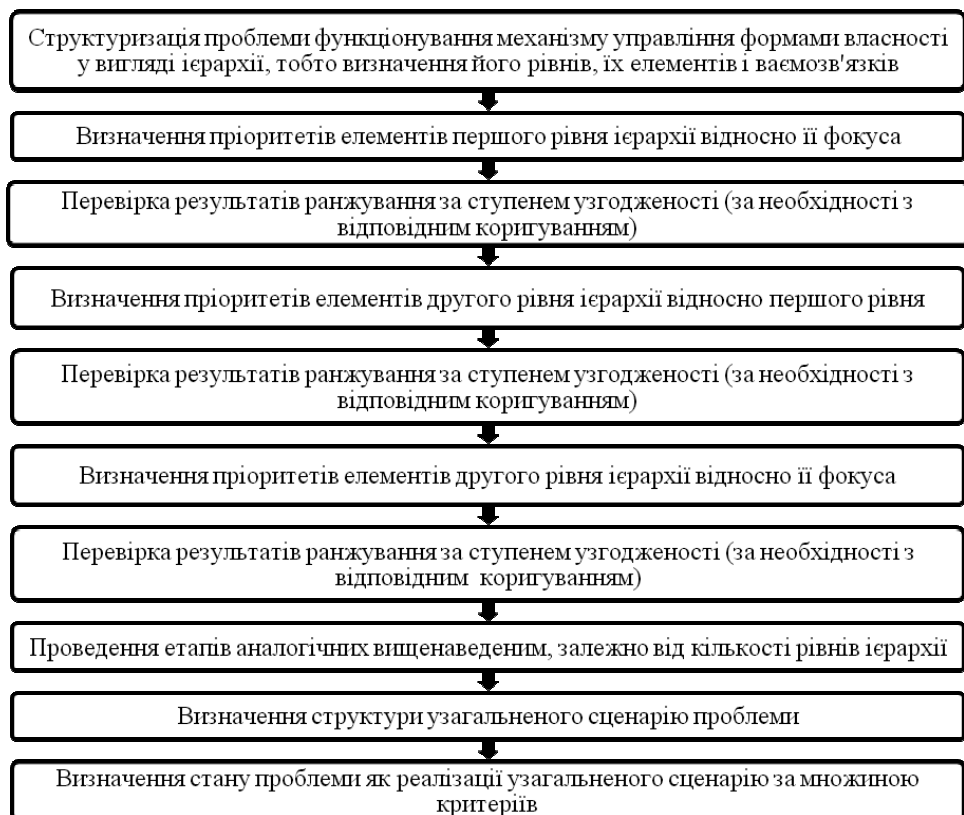

Рис. 3. Послідовність моніторингу функціонування організаційно-економічного механізму управління формами власності машинобудівних підприємств

Джерело: удосконалено автором на основі [4; 6]

леного організаційно-економічного механізму управління формами власності машинобудівних підприємств. Цей підхід, на відміну від існуючих, дає змогу поелементно враховувати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на стійкий розвиток альянсової структури.

Послідовність моніторингу організаційно-економічного механізму управління формами власності підприємств для оцінки можливостей удосконалення та змін зазначеного механізму подано на рис 3.

Удосконалена схема моніторингу організаційно-економічного механізму управління формами власності може бути застосована на практиці будь-якого підприємства.

Висновки

У процесі дослідження організаційно-економічного механізму управління формами власності досліджуваних підприємств сформовано такі загальні висновки щодо відповідності його визначеним параметрам:

- відповідає цілям і завданням досліджуваних машинобудівних підприємств;
- створює умови діяльності, які мають цінність для підприємства.

Отже, проведена оцінка підтверджує можливості запропонованих змін задля вдосконалення управління формами власності підприємств, об'єднаних в альянсову структуру. Обґрунтований підхід може, з одного боку, виступати методичною основою ефективного управління, а з іншого – практично застосовуватися в господарській діяльності, адже він ураховує та використовує загальні фактори, обмеження, проблеми й імовірні сценарії розвитку подій.

Література

1. *Єрмошенко М.М.* Механізм розвитку інноваційного потенціалу кластерооб'єднаних підприємств : монографія / М.М. Єрмошенко, Л.М. Ганущак-Єфіменко. – К. : Національна академія управління, 2010. – 236 с.
2. *Каліна І.І.* Організаційно-економічний механізм ефективного управління машинобудівними підприємствами / І.І. Каліна // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – № 9. – С. 130-134.
3. *Каліна І.І.* Реалізація ефективної дивідендної політики в сучасних умовах / І.І. Каліна // *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури* : збірник наукових праць. – К. : НАУ, 2010. – Вип. 27. – С. 51-56.
4. *Корпоративне управління в Україні в сучасних умовах* : [монографія з додатками] / Б. Лессер, І. Бондарчук, З. Борисенко та ін. ; [за заг. ред. І. Розпутенко та Б. Лессера]. – К. : К.І.С., 2009. – 306 с.
5. *Попов С.* Стратегический потенциал и эффективность современных альянсов / С. Попов, И. Поповкин // *Консультант директора*. – 2006. – № 17. – С. 18-26.
6. *Принятие решений в управлении экономическими объектами : методы и модели* / [Я.Г. Берсуцкий, Н.Н. Лепа, А.Я. Берсуцкий и др.] ; НАН Украины. ИЭП. – Донецк : ООО «Юго-Восток Лтд», 2008. – 276 с.
7. *Рибалкін В.О.* Теорія власності [текст] / В.О. Рибалкін, І.В. Лазня. – К. : Логос, 2008. – С. 279.
8. *Сав'юк Л.М.* Механізм управління корпоративними структурами в національній економіці [текст] / Л.М. Сав'юк, Н.П. Карнарук // *Економіка та держава*. – 2005. – № 3. – С. 14-15.
9. *Уманців Ю.* Фінансово-промислові групи у структурі сучасної економіки [текст] / Ю. Уманців, Г. Уманців // *Економіка*. – 2006. – № 5. – С. 33-35.
10. *Черноіванов В.* Порівняльний аналіз різних форми роздержавлення власності в Україні : інвестиційний аспект [текст] / В. Черноіванов, В. Ларцев // *Економіка України*. – 2008. – № 7. – С. 37-42.